

semmiesetre sem szabad merev, elvi megfontolások alapján az újítói és feltalálói jogot egymástól szétválasztani.

Egységes elvi álláspont alakult ki az újítói és feltalálói jog fokozottabb büntetőjogi védelme tekintetében. Minden felszólaló arra az álláspontra helyezkedett, hogy az újításokkal kapcsolatos visszaéléseket büntető kell minősíteni és hogy olyan tényállásokat is büntető szankcióval kell ellátni, amelyekkel kapcsolatban eddig büntetőjogi védelem nem volt. Többen kifogásolták az újításokkal kapcsolatos szabálysértés indítványi jellegét, tehát azt, hogy ilyen cselekmény miatt a szabálysértési eljárásnak csak az illetékes miniszter, illetőleg az Országos Találmányi Hivatal elnöke által tett feljelentés alapján van helye. Egyértelmű volt az anket állásfoglalása abban a tekintetben is, hogy a szovjet újítói és feltalálói joggal foglalkozó tudományos könyveket és cikkeket rendszeresen figyelemmel kell kísérni és gondoskodni kell azok megfelelő publikálásáról. Nem volt nézeteltérés abban a tekintetben sem, hogy létre kell hozni a korszerű szabadalmi törvényt, oly módon azonban, hogy a szabadalmi jog intézményének alapjellege változatlanul megmaradjon. Többen javasolták egy újítói és feltalálói jogi munkaközösség felállítását, amelyben a tudomány és gyakorlat emberei egyaránt résztvennének. Ennek feladata lenne a jogterület elvi és gyakorlati problémáinak feldolgozása és ilyenformán segítségnyújtás a jogalkotók részére. Olyan kívánság is elhangzott, hogy a jogi oktatásban nagyobb súlyt helyezni a szocialista újítói és feltalálói jogra.

Többen az újítási rendelet egyes hiányosságait kifogásolták. Nem értettek egyet például a rendelet visszaható hatályával, vagyis azzal, hogy a rendelet rendelkezéseit a folyamatban levő ügyekben is alkalmazni kell. Ez sérelmes az újítókra olyan esetekben, amikor még a régi rendelet hatályban léte alatt fejtik ki tevékenységüket, amiért a régi rendelet szerinti díjazás járna, az új szerint azonban nem. Mások kifogásolták a kutatókra vonatkozó intézkedéseket azzal az indoklással, hogy ez a szabályozás alkalmas arra, hogy a dolgozók figyelmét eltérítse saját munkaterületüktől. Élénk vita alakult ki abban a tekintetben, hogy az újítási ügyekkel kapcsolatban van-e helye a polgári peres eljárásnak. Ebben a kérdésben a felszólalók véleménye megoszlott. Egyesek az újítási ügyintézés államigazgatási jellegét hangsúlyozva a bírói út kizárását kívánták, mások viszont az újító fokozottabb védelme érdekében a bírói út megengedhetősége mellett foglaltak állást. Végül olyan álláspont alakult ki, hogy a rosszhiszeműen felvett díj visszafizetésére kötelezés tartozék bírói útra, míg egyéb, újításokkal és találmányokkal kapcsolatos ügyben ne legyen helye polgári peres eljárásnak.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a felszólalások értékes szempontokat nyújtottak az elmélet és gyakorlat emberei részére egy újabb jogalkotás esetére. Az anket eredménye bizonyítja, hogy helyes volt a Pécsi Jogtudományi Egyetem újszerű kezdeményezése, amelylyel módot adott arra, hogy a tudomány és gyakorlat emberei közös tanácskozással mozdítsák elő az újítói és feltalálói jog fejlődését.

* Javaslatok az újítási ügyvitel egyszerűsítésére *

A Minisztertanács a közelmúltban felhívással fordult az ország dolgozóhoz, hogy tegyenek javaslatokat az állami szervek, vállalatok munkájának egyszerűsítésére, megjavítására. Az Újítók Lapja szerkesztőségéhez is érkeztek javaslatok, amelyek az újítási és találmányi ügyintézés egyszerűsítését kívánják. E javaslatokat most azzal a céllal közöljük, hogy olvasóink tegyenek észrevételeket, vessenek fel újabb elgondolásokat. A beérkező hozzászólásokat és javaslatokat közzétesszük, illetve a megfelelő helyre továbbítjuk.

Nagyobb díjazási hatáskört

Az újítómozgalom első éveiben sem a vállalatok, sem a minisztériumok nem rendelkeztek azokkal a szakismeretekkel, amelyek lehetővé tették volna, hogy a nagyjelentőségű újításokról megnyugtató módon saját hatáskörükben döntsének. Az újítómozgalom eddigi sikerei, az elért műszaki eredmények azonban már lehetővé teszik, hogy az újítási és találmányi ügyintézés területén is megszüntessék a túlzott központosítást és a vállalatok és minisztériumok hatásköre jelentősen bővíthető legyen. Ennek érdekében elsősorban javasolom az 53/1955. M. T. sz. rendelet 15. § e) pontjának megváltoztatását. A jelenlegi szabályozás ugyanis a vállalati igazgatók részére az újítások díjazása tekintetében csupán 5000 forintos értékhatárig biztosít önállóságot. Ehelyett olyan rendelkezést javasolok, amely szerint minden miniszter saját hatáskörében állapíthatja meg, hogy milyen értékhatáron felül díjösszegű újítási ügyeket kell jóváhagyásra a felettes szervhez felterjeszteni. Ez az értékhatár azonban nem lehet magasabb 25 000 forintnál.

Javasolom továbbá a rendelet 19. § 3. bek. megváltoztatását, mert a je-

lenleg fennálló szabályozás szerint a 25 000 forintot meghaladó újítási és feltalálói díj jóváhagyására az Országos Találmányi Hivatal illetékes. Ezt az értékhatárt 200 000 forintra kellene felemelni; ezen az értékhatáron aluli újítási és feltalálói díjakat az egyes miniszterek saját hatáskörben állapíthatnák meg. Ilyen intézkedés annál is inkább indokolt volna, mivel az egyes szakminiszterek tárcájuk területén rendszerint sokkal jobban látják mind a műszaki fejlesztési lehetőségeket, mind az újításoktól, illetve találmányoktól várható termelési eredményeket és ennek megfelelően fokozottabban élhetnének a rendelet 8. § 10. bek.-ben biztosított díjfelemlési, vagy díjleszállítási jogokkal. Minthogy a miniszterek minden más vagyoni ügyben (pl. ingatlanvásárlás) lényegesen nagyobb összegű kifizetéseket jogosult engedélyezni, ezért indokolatlan, hogy éppen a műszaki fejlesztést legjobban érintő területen legyen a legkisebb hatáskörük.

Ugyancsak ebben a szellemben javasolom a rendelet 50. §-ának módosítását is, aminek következtében a licenyszerződések közül is csak a 200 000 forintos értékhatárt meghaladó licenyszerződések kerülnének az

OTH elé. Ezáltal az OTH jelentősen tehermentesíthető lenne és a Minisztertanács június 3-i rendelete szellemében munkáját minőségileg is javíthatná.

Vida Sándor
KGM Szabadalomjogi
Munkabizottság

Nincs szükség a TEEB-re

A 220/1949. sz. kormányrendelet elsősorban abból a célból hívta létre a Találmányok Értékesítését Engedélyező Bizottságot, hogy legyen egy szerv, amely a találmányok nyilvánosságra-hozatalában és értékesítésében felügyel a honvédelmi érdekekre. Elméletileg a bizottság feladatkörébe tartozik bizonyos gazdasági szempontok mérlegelése is; amíg állást nem foglal, az Országos Találmányi Hivatal hozzá sem kezdhet a bejelentések intézéséhez. Gyakorlatilag másképp fest a helyzet. Amikor a honvédség képviselője hetenként, kéthetenként ellátogat az OTH-ba, más tárcák véleményének kikérése nélkül maga dönt — és ez helyes is, hiszen a honvédelmi érdekek védelmére egyedül illetékes. És a bizottság? Össze sem ül rendszeresen. Titkára intézi az ügyeket, határozatokat hoz a belső nyilvánossághozatal és az eljárás megindítása tekintetében, legfeljebb utólagos telefoni jóváhagyást kér a bizottsági tagoktól. Csak nagyritkán, bonyolult kérdések eldöntésére jönnek össze valamennyien, tapasztalat szerint abból sem származik sok haszon. Nos, miután így vagy

úgy megszületett a döntés, nem kis kétséggel megkezdődik végre az érdemi elbírálás. Ilyenformán „működik” hát a bizottság, általános nézet szerint: rosszul. Egyesek úgy gondolják, többet tehetne, ha kibővítenék a hatáskörét. De mivégre? Kell-e egyáltalán az egyéni felelősséget elhomályosító bizottsági eljárás? Csak meghosszabbítja az amúgyis hosszadalmas ügyintézés, hiszen minden igénynek, a honvédelmi és a gazdaságnak is, megvan az egyébként sem kikerülhető fóruma. Jobb lenne tehát, ha a honvédelmi követelmények vizsgálatát kizárólag a HM-re bíznák, a gazdasági mérlegelést meg a szakértőkre és a Külkereskedelmi Minisztériumra — valójában jelenleg is ez az ügyintézés rendje. Akkor pedig a nehézkes bizottság máris felesleges.

K. N.

Újítási tanácsadókat!

Javasolom, hogy az Országos Találmányi Hivatal a hozzá beérkező újítási javaslatokat ne az elbírálás, illetve megvalósítás szerint illetékes minisztérium újítási osztályához továbbítsa, hanem osztályozás után egyenesen az illetékes iparigazgatóságnak küldje meg. Ennek érdekében az OTH-nak rendelkeznie kellene az egyes minisztériumok iparigazgatóságainak szakmai profilját részletesen megjelölő kimutatással, és olyan káderekkel, akik e szakmai „ténkép” alapján a megfelelő helyre továbbíthatják a javaslatokat. A nyilvánvalóan megvalósíthatatlan javaslatokat pedig az OTH egyáltalán ne továbbítsa, hanem nyomtatvány levéllel utasítsa el és küldje vissza a javaslattevőnek. Az OTH-hoz küldött panaszbeadványok intézése ugyanúgy történjék, mint az újítási javaslatoké; a nyilvánvalóan indokolatlan és alaptalan panaszokkal az OTH a nem megfelelő újítási javaslatokhoz hasonlóan járjon el.

Sajtó, rádió, hirdetés, film stb. útján széleskörű propagandával kellene tudatosítani a dolgozók között, hogy újítási javaslataikat annál a vállalatnál, szervnél nyújtsák be, amely az újítás tárgyánál fogva hivatott a megvalósításra. Ennek érdekében az ipari szakszervezeteknél olyan műszaki tanácsadó szolgálatot kellene szervezni és fenntartani, ahol naponta 17—20 óra között a szakma jól tájékozott műszaki dolgozói felvilágosítást és tanácsot adnának bárkinek újítási javaslata ki-dolgozására, stb. vonatkozólag.

Jakó Sándor
EM műszaki főosztály

A gyorsabb ügyintézésért

A fennálló törvényes rendelkezések és a nemzetközi egyezmények értelmében a találmányi bejelentéseket az Országos Találmányi Hivatalnál kell megtenni. Az OTH fel-

adata megvizsgálni, hogy a bejelentés tárgya eredeti-e, népgazdasági szempontból olyan értékes műszaki egyszerűsítés-e, amely a technika ismeret állásához viszonyítva színvonalemelkedést jelent. Feladata a találmányi jelleggel bíró és népgazdasági szempontból hasznosnak látszó találmányok ügyében az állam elfogadó nyilatkozatának megszerzése a minisztériumoktól, a bejelentés közvételének előkészítése, a közzététel, az esetleges felszólalási eljárás lefolytatása és végül a szerzői tanúsítvány kiadása. A magánszabadalmak ügyében hasonló az eljárás, azaz az eltéréssel, hogy ezeknél minisztériumi eljárásra nincs szükség.

Nem kívánunk itt ennek a munkának bonyolultságával, munkaigényességével foglalkozni. Csak annyit említenek meg, hogy az 1949. évben megszűnt Szabadalmi Bíróság az OTH jelenlegi minimális létszámával körülbelül azonos létszám mellett nem vizsgálta a szabadalmi bejelentések újdonságát, csak a törvényes rendelkezéseknek megfelelő műszaki leírásokat, igénypontokat, rajzokat fogadta el, a feltalálónak segítséget nem nyújtott. Az állam részére való elfogadás kérdésében semmi tennivalója nem volt, hiszen abban az időben csak magánszabadalmak voltak. Csupán azt kellett vizsgálnia, hogy a bejelentés a törvényes kelleknek megfelel-e. Az ezután következő eljárás mechanikus volt. A Szabadalmi bíróság természetesen újítási ügyekkel sem foglalkozott, mert ilyen ügyek annak idején nem voltak. Még azt is meg kell említeni, hogy például a Német Demokratikus Köztársaságban, Csehszlovákiában, Lengyelországban összehasonlíthatatlanul nagyobb apparátus látja el a viszonylag kisebb számú találmányi ügyeket.

A műszaki fejlesztés kérdéseinek előtérbe kerülése következtében növekedik a találmányi bejelentések száma is. 1955-ben 3181, 1956 első öt hónapjában pedig 1629 volt a találmányi bejelentések száma, amiből következik, hogy 1956-ban előreláthatólag közel négyszázzal több találmányi bejelentéssel kell foglalkoznia az OTH-nak. Míg 1950 november-től 1954. december 31-ig, tehát több mint 4 év alatt 511, addig 1955. január 1-től 1956. június 22-ig, tehát alig 18 hónap alatt 429 ügyben adott ki az OTH szerzői tanúsítványt a magyar államnak felajánlott találmányok után. Természetesen ebben a munkában az OTH dolgozói követtek el és követnek el hibákat. Még mindig lassú és bizonyos fokig bürokratikus az ügyek elintézése. Az OTH vezetősége a pártszervezettel és a szakszervezettel közösen sokat foglalkozott ezzel a kérdéssel és a korábbi évekhez viszonyítva ért is el eredményeket egyszerűsítési és egyszerűsítési intézkedései révén. Így például csaknem felére csökkent a találmányi bejelentések végleges elintézésének átlagideje.

Az egyszerűsítési törekvések során a hivatalvezetőség a munka megjavítására újabb intézkedéseket hajtott végre. Abból indult ki, hogy a találmányi bejelentésekkel foglalkozó műszakiak munkájának jórésze olyan feladatokból áll, amelyeket nem kell okvetlenül magas műszaki képzettségű mérnököknek végezni. Így az ügyek előkészítésében a bejelentések hiányainak pótlását, a minisztériumokkal, véleményező szervezetekkel való közbeeső levelezéseket, sürgetéseket, tárgyalásokat nem mérnöki képesítésű dolgozók is el tudják látni. Most már csak arra volt szükség, hogy a hivatal más — kevésbé fontos — munkaterületekről felszabadítson munkaerőt. Egyes munkakörök összevonása és további egyszerűsítések által ez sikerült is. Így a találmányi osztályokra több dolgozót oszthatott be az említett munkák ellátására. Ezek a dolgozók látják el az adminisztratív teendőket egyelőre az osztályvezetők és találmányi ügyintézők irányítása mellett, később mind nagyobb önállósággal végzik majd feladataikat. Ilyenformán a mérnökök kifejezetten mérnöki munkákra tudják koncentrálni erejüket, sokkal több érdemi munkát végezhetnek, a bejelentéseket alaposabban és gyorsabban bírálhatják el. Mindez végsősorban azt jelenti, hogy az OTH ugyanolyan létszám mellett lényegesen több és jobb munkát végezhet.

Az eszmei díjakról

Az újítási rendelet egyik hibája, hogy csak az olyan újításokra helyez súlyt, amelyek megtakarítással járnak. Ezekért fizetnek sokszor magas újítási díjakat, ugyanakkor az olyan újítások, amelyek „csak” haladást jelentenek, 50—300 forintos eszmei díjazásban részesülnek. Így például az egyik újítókiallításom elképedve olvastam, hogy aki javasolta, hogy kerámia állólámpákat gyártsanak, 300 forint újítási díjat kapott. Rögtön alatta az állt, hogy eddig 35 ezer darab ilyen lámpát adtak el. Egyik oldalon tehát 300 forint újítási díj az eszméért, a másik oldalon jó pár százezer forint haszon a kivitelezésért. Hol itt az arány? Csoda-e, hogy nincs kedve senkinek ilyesmivel foglalkozni?

Továbbá hiba, hogy vállalataink és kisipari szövetezeteink nem szeretnek kockáztatni, nem bíznak újítóikban és nem tudják felismerni azokat a jó ötleteket, amelyekből jó „cikkek” lehetne. Megvárják, míg külföldön divatba jön valami és akkor utána csinálják. De meglepni a világot valamivel, ahhoz nincs bátorságuk. Változtatni kellene ezen a helyzeten, talán az eszmei díjazás rendszerének javításával is.

Csejtei Károly
gyógyyszerész